

**EUROPEISKA RÅDET
I BRYSEL**

**ORDFÖRANDESKAPETS
SLUTSATSER**

den 20 och 21 mars 2003

1. Den 20 och 21 mars höll Europeiska rådet sitt tredje årliga vårmöte i Bryssel om den ekonomiska, sociala och miljömässiga situationen i unionen. Mötet föregicks av ett åsiktsutbyte med Europaparlamentets talman, Pat Cox, om de viktigaste diskussionspunkterna.
2. Stats- och regeringscheferna samt utrikes- och finansministrarna sammanträffade också med sina motsvarigheter från de 13 anslutande länder och kandidatländer för att diskutera Lissabonstrategin och dess genomförande samt internationella frågor.
3. Vid sina årliga vårmöten tar Europeiska rådet på sig en central roll för att fastställa inriktningen för unionens ekonomiska, sociala och miljömässiga åtgärder för att uppfylla målen i Lissabonstrategin *att göra den europeiska ekonomin till världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning.*
4. Europeiska rådet tillkännager i slutet av överläggningarna sitt godkännande av
 - Europeiska unionens prioriterade mål angående reformprogrammet från Lissabon (se del I nedan), och
 - en rad riktlinjer och särskilda åtgärder för att uppnå dessa mål (se del II nedan).
5. Vidare antog Europeiska rådet slutsatser om utvidgningen och om en rad internationella frågor. Dessa slutsatser återges efter del II nedan.

DEL I

TILLVÄXT, SYSSELSÄTTNING OCH VÄLSTÅND I VÅRT EUROPA

6. Europeiska unionen upplever för närvarande liksom andra delar av världen en nedgång i tillväxt och sysselsättning. Ekonomisk osäkerhet och globala politiska risker påverkar kraftigt utsikterna på kort sikt och har försenat en återhämtning. Detta gör det ännu mer väsentligt att öka våra ekonomiers tillväxtkapacitet genom sunda makroekonomiska strategier och ändamålsenliga strukturreformer.
7. I Lissabon för tre år sedan fastställde Europeiska unionen sitt strategiska mål att bli världens mest konkurrenskraftiga och dynamiska kunskapsbaserade ekonomi, med möjlighet till hållbar ekonomisk tillväxt med fler och bättre arbetstillfällen och en högre grad av social sammanhållning. För att uppnå detta mål antog vi ett målmedvetet, övergripande och ömsesidigt förstärkande tioårigt reformprogram på arbets-, kapital- och produktmarknaderna.

8. Betydande framsteg har gjorts med Lissabonagendan som nu går in på sitt fjärde år. Väsentliga resultat har uppnåtts när det gäller till exempel att öppna energimarknaderna, skapa ett gemensamt luftrum, modernisera konkurrenspolitiken, införa en integrerad finansiell marknad i hela Europa och sluta avtal om ett gemenskapspatent. Fem miljoner nya arbetstillfällen har skapats sedan Lissabonstrategin inleddes – varav 500 000 under 2002 trots det mindre gynnsamma ekonomiska klimatet, och antalet arbetslösa har minskat med 2 miljoner.
9. Trots detta återstår det mycket att göra. Det är i synnerhet dags att unionen och medlemsstaterna uppfyller sina åtaganden när det gäller ekonomiska reformer genom att gå från ord till handling. Vi bekräftar vårt starka personliga engagemang för att i rätt tid och på ett effektivt sätt genomföra reformer inom de tre pelarna i Lissabonstrategin – ekonomiskt, socialt och miljömässigt.
10. Främjande av hållbar utveckling och skapande av fler och bättre arbetstillfällen måste orubbat kvarstå högst upp på unionens dagordning. Detta kan åstadkommas genom tillväxt- och stabilitetsorienterade makroekonomiska strategier med ekonomiska reformer, genom beslutsamma åtgärder för att öka sysselsättningen och modernisera den europeiska sociala modellen samt genomförande av den strategi för hållbar utveckling som antogs i Göteborg. Samtidigt, och trots nuvarande framgång, måste denna reformagenda nu även mer effektivt ta itu med de utmaningar en åldrande befolkning innebär, om den skall säkerställa långsiktigt hållbara offentliga finanser.
11. Utvidgningen ökar potentialen för ekonomisk tillväxt och för att Lissabonmålen skall kunna uppnås. För första gången har de kommande medlemsstaterna ingått i kommissionens vårrapport. De antar reformåtgärder och börjar delta i den öppna samordningsmetoden. Lissabonstrategin erbjuder gemensamma lösningar av gemensamma problem och är ett väsentligt verktyg som bör användas för att stödja utvidgningsprocessen och dela bästa metoder och erfarenhet i hela unionen.
12. För att driva reformen vidare fastställer Europeiska rådet följande prioriteringar:
 - **Ökad sysselsättning och social sammanhållning.** Det har gjorts verkliga framsteg när det gäller sysselsättningen, men för att uppnå Lissabonmålet med en 70-procentig sysselsättningsgrad senast 2010 kommer det att krävas långtgående strukturreformer som syftar till full sysselsättning, högre produktivitet och kvalitet i arbetet. EU:s arbetsmarknader måste bli mer integrerande och erbjuda arbetstillfällen för alla, samtidigt som de blir mer anpassbara till de ekonomiska förhållandena. Medlemsstaterna kommer att behöva vidta betydande reformer av skatte- och bidragssystemen, öka incitamenten för att ta anställning och delta på arbetsmarknaden samt minska könsdiskrimineringen på arbetsmarknaden. Ett livslångt lärande bör uppmuntras liksom närmare samarbete för att öka öppenheten när det gäller kompetensnormer i hela Europa.

- **Prioritering av innovation och företaganda.** Europa har en stor innovationspotential – men behöver göra mer för att omvandla idéer till verkligt mervärde. Ökat samspel mellan industri och forskningsinstitutioner är avgörande för att vår företagarpotential skall förverkligas. Industrisektorn är en avgörande källa för tillväxt och sysselsättning och kommer att fortsätta spela en viktig roll i den kunskapsbaserade ekonomin. Rätta förutsättningar för forskning och utveckling behöver utvecklas – i synnerhet från företagets sida – så att EU kan närma sig sitt mål för investeringar i forskning och utveckling så att dessa utgör närmare 3 % av BNP. Åtgärder måste vidtas för att underlätta tillträde till och utträde ur marknaden för alla typer av företag, förbättra tillgången till finansiering och sakkunskap, förbättra bestämmelserna och minska den administrativa bördan. Det behövs även åtgärder för att uppmuntra ungdomars företaganda.
- **Sammanlänkning av Europa – stärkande av den inre marknaden.** En dynamisk och väl fungerande inre marknad är väsentlig för produktivitet och tillväxt och detta gäller ännu mer i en utvidgad union. Det är viktigt att gå vidare för att öppna och integrera de europeiska marknaderna ytterligare samtidigt som regelverket förbättras och en hög standard på konsumentskydd garanteras. Reformen av konkurrensinstrumenten – som rör antitrust, fusioner och karteller – måste slutföras och marknader som inte fungerar effektivt måste undersökas och tas itu med. Integrering och ökad sammanlänkning av nätindustrier som energi, transport och telekommunikation måste fortsätta samtidigt som näten kompletteras och utökas, i synnerhet inför utvidgningen. Den inre marknadens potential för tjänster måste utnyttjas till fullo och genomförandet av handlingsplanen för finansiella tjänster påskyndas.
- **Miljöskydd för tillväxt och arbetstillfällen.** För att uppnå Lissabonmålen krävs det att alla medlemsstater fullt ut utnyttjar sina ekonomiska möjligheter men detta måste också gå hand i hand med förbättringar av vår miljö och livskvalitet. Att vidta åtgärder på miljöområdet förblir således lika viktigt som någonsin. Detta är en viktig faktor för innovation och införande av ny teknik som leder till tillväxt och sysselsättning. Miljömålen kommer att tjäna som katalysator för innovation och modernisering inom nyckelområden som energi och transport och främja nya investeringar i ren och mer resurseffektiv teknik.

13. För att främja dessa prioriteringar har Europeiska rådet

- utstakat riktningen för de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken och den reviderade europeiska sysselsättningsstrategin som skall antas i juni,
- uppmanat kommissionen att inrätta en europeisk specialgrupp för sysselsättningen för att hjälpa till att fastställa praktiska reformer som kan ha den mest direkta och omedelbara inverkan på medlemsstaternas genomförande av den reviderade sysselsättningsstrategin,
- fastställt de viktigaste arbetsmarknadsreformer som skall genomföras på nationell nivå,

- inlett åtgärder för att stärka unionens stöd till kunskap, innovation och företaganda för att placera konkurrenskraften i fokus,
 - fastställt tidsfrister för slutgiltigt godkännande av de kvarstående Lissabonreformerna på viktiga områden inför nästa års vårmöte i Europeiska rådet, nämligen järnvägar, energimarknader, ett gemensamt europeiskt luftrum, finansmarknader (inklusive uppköpserbjudanden), upphandlingsmarknader, informationssamhället, arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag, gränsöverskridande sociala trygghetsregler, energibeskattnig, ansvar för miljöförstöring och klimatförändring,
 - kommit med ett samlat svar i fråga om sjösäkerhet som reaktion på Prestigekatastrofen,
 - förnyat sitt åtagande om starkare sammanhållning i hela unionen och om unionens ledarskap för att främja en hållbar utveckling i hela världen.
14. De detaljerade åtgärderna för att åstadkomma detta under de kommande tolv månaderna har nu fastställts.

DEL II

ATT NÅ MÅLEN: BESLUT OCH ÅTGÄRDER FÖR DE KOMMANDE TOLV MÅNADERNA

A. Ekonomiskt sammanhang och politiska verktyg

15. Den ekonomiska nedgången har varat längre än förväntat och prognoserna är dystra på grund av ekonomisk osäkerhet och globala politiska risker. Under nuvarande förhållanden måste sunda makroekonomiska strategier eftersträvas för att återupprätta förtroendet och den ekonomiska tillväxten.
16. Mot denna bakgrund
- godkänner Europeiska rådet det av Ekofinrådet antagna dokumentet om huvudfrågor, vilket tillsammans med dessa slutsatser kommer att ligga till grund för de kommande allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken; dessa riktlinjer bör vara kortfattade och inriktade på nyckelfrågor och prioriteringar inom den ekonomiska politiken under tre år samt i förekommande fall innehålla särskilda tidsfrister för att genomföra rekommendationer om en reformering,
 - bekräftar Europeiska rådet behovet av att stärka samordningen av budgetpolitiken för att öka tillväxtpotentialen för Europas ekonomier och bättre förbereda för utmaningar på medellång sikt; Europeiska rådet godkänner följaktligen fullständigt den rapport som Ekofinrådet antog med uppmaning till rådet och medlemsstaterna att genomföra dess slutsatser.

17. År 2003 är en särskilt lämplig tidpunkt för att använda de rationaliserade nyckelinstrumenten för samordning av politiken – de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken, riktlinjerna för sysselsättningen och strategin för den inre marknaden – samt att fastställa ett nytt treårsperspektiv för dessa. På så sätt bör man på ett mer övergripande, effektivt och samstämmigt sätt kunna ta sig an reformer som de sunda makroekonomiska ramarna är avsedda att stödja. Inom dessa ramar bör rekommendationerna om ekonomiska reformer i förekommande fall åtföljas av särskilda tidsfrister.
18. Samtidigt, och för att höja kvaliteten, särskilt jämförbarheten med avseende på tid, länder och regioner, på instrumenten för statistik och analys i syfte att få en bättre analytisk grund för utformning och övervakning av politiken, noterar Europeiska rådet kommissionens avsikt att i nära samarbete med det europeiska statistiksystemet i god tid före Europeiska rådets vårmöte 2004 rapportera om hur användningen av strukturella indikatorer och andra analytiska instrument för att utvärdera framstegen med Lissabonstrategin kan förbättras.
19. Med tanke på den centrala roll som kommissionens årliga vårrapport spelar vid genomgången av framstegen i Lissabonagendan, uppmanar Europeiska rådet kommissionen att vid utarbetandet av sin rapport för 2004 analysera de mätbara skillnader som den integrerade Lissabonstrategin har medfört, bedöma hur medlemsstaterna har lyckats nå denna framgång och förbättrat sin ställning och även redogöra för hur Lissabonmålen uppnås genom lagstiftningsreformer.

B. Ekonomiska reformer för att öka Europas tillväxtpotential

20. EU måste påskynda ekonomiska reformer för att förverkliga målet med en kunskapsbaserad ekonomi och öka tillväxtpotentialen på lång sikt. Konkurrenskraften måste åter få högsta prioritet. Detta innebär skapande av en miljö där företag och företagare stimuleras, säkerställande av att den inre marknaden fullbordas och utvidgas samt att investeringen i kunskap ökas eftersom den utgör den bästa garantin för innovation och kompetent arbetskraft.
21. I detta sammanhang måste det nya rådet (konkurrenskraft) aktivt ta på sig sin övergripande uppgift att öka konkurrenskraft och tillväxt inom ramen för en av kommissionen utvecklad integrerad strategi för konkurrenskraft med regelbunden översyn av såväl övergripande som sektoriella frågor. Dess arbete kommer att komplettera det arbete som utförts av rådet (ekonomiska och finansiella frågor) med att säkerställa att ekonomiska reformer genomförs.

Främjande av företag och företaganda

22. För att upprätthålla tillväxt och välstånd i ett utvidgat Europa måste industri- och tjänstesektorerna vara dynamiska och konkurrenskraftiga. Det krävs ytterligare insatser på EU-nivå och nationell nivå för att förbättra det allmänna företagsklimatet inom alla sektorer, däribland turism, minska de administrativa bördorna och förenkla reglerna för företagen och särskilt uppmuntra startande och stimulera tillväxt av små företag. Det är även viktigt att främja företagarkulturen genom att motivera enskilda och uppmuntra samhället till att värdesätta framgångsrika entreprenörer. Slutligen måste det ägnas uppmärksamhet åt att återupprätta allmänhetens förtroende för företagen genom att uppmuntra till ansvarsfull företagsstyrning.

23. Mot denna bakgrund

- uppmanar Europeiska rådet enträget medlemsstaterna att aktivt delta i samrådsförfarandet i enlighet med kommissionens grönbok om entreprenörskap i Europa och uppmanar Europeiska rådet kommissionen att som en uppföljning föreslå en handlingsplan för entreprenörskap i Europa före Europeiska rådets vårmöte 2004, där det ägnas särskild uppmärksamhet åt att göra startande av företag enklare och snabbare, underlätta tillträde till lågkostnadsfinansiering, särskilt riskkapital och mikrokrediter, och förbättra konkurslagstiftningen,
- uppmanar Europeiska rådet medlemsstaterna att utveckla initiativ för att mer aktivt främja företagandet genom utbildningssystemet och främja värdet av företagandet i samhället i stort, inklusive genom att inrätta priser på EU-nivå för entreprenörskap i samarbete med arbetsgivarorganisationerna,
- uppmanar Europeiska rådet medlemsstaterna att påskynda genomförandet av Europeiska stadgan för småföretag på ett innovativt sätt för att säkerställa effektivare deltagande av och samråd med mindre företag vid utformningen av politiken; ge den högre fokusering samt till fullo utnyttja de möjligheter som erbjuds genom välvalda nationella mål och inbördes utvärdering, t.ex. när det gäller att göra förfarandet för att starta och registrera ett nytt företag snabbare.

24. För att minska de administrativa bördorna och förbättra lagstiftningen och företagsklimatet

- begär Europeiska rådet att handlingsplanen för en bättre och enklare lagstiftning snabbt genomförs, att det interinstitutionella avtalet om bättre lagstiftning ingås före mötet i juni, att kommissionens förslag om uppdatering och förenkling av gemenskapens regelverk snabbt följs upp och att medlemsstaterna ytterligare förbättrar de offentliga förvaltningarnas resultat och effektivitet,
- välkomnar Europeiska rådet kommissionens avsikt att säkerställa att alla förslag till viktigare gemenskapslagstiftning regelmässigt föregås av ett systematiskt hörande av berörda parter och åtföljs av en övergripande konsekvensanalys med beaktande av Lissabonstrategins tre pelare; rådet (konkurrenskraft) bör effektivt konsulteras vid rådets beslutsfattande när det gäller förslag som sannolikt kommer att ha väsentlig inverkan på konkurrenskraften, samtidigt som alla rådskonstellationer skall ha ansvar för att bedöma följderna för sina respektive arbetsområden,
- noterar Europeiska rådet att det vid en ökning av Europas konkurrenskraft kommer att vara viktigt med en ny strategi i fråga om industripolitiken, som enligt kommissionens meddelande skall vara övergripande och ta upp allmänna ramvillkor men även ta hänsyn till enskilda sektors kännetecken samt följa konkurrensreglerna,
- begär Europeiska rådet antagande av en handlingsplan för bättre bolagslagstiftning och företagsstyrning, utarbetad av kommissionen och med utgångspunkt i högnivågruppens rapport (Wintergruppen).

Sammanlänkning av Europa – att fullborda och utvidga den inre marknaden inför den förestående utvidgningen

25. EU:s medlemsstater är i dag alltmer beroende av och förbundna med varandra och vi måste säkerställa att alla flaskhalsar och hinder för denna integrering undanröjs. Ett nytt kraftfullt stöd för att komplettera och förbättra den inre marknads resultat kommer att utgöra en viktig faktor för att öka konkurrenskraften i hela unionen och ge ekonomiska fördelar för såväl producenter som konsumenter. Utan det går vi miste om avsevärda vinster i form av tillväxt och arbetstillfällen.

Övergripande frågor

26. Europeiska rådet har mot denna bakgrund och med den kommande strategin för den inre marknaden som grundval för framtida åtgärder enats om att
- uppmana medlemsstaterna till att faktiskt tillämpa den lagstiftning som man redan enats om på EU-nivå; som ett första steg måste medlemsstaterna göra en förnyad insats senast i juli 2003 för att uppnå målen från Stockholm och Barcelona om införlivande av lagstiftningen för den inre marknaden; de olika rådskonstellationerna måste inför Europeiska rådets vårmöte 2004 rapportera om gjorda framsteg för att införliva de åtgärder som de har antagit,
 - uppmana till fortsatt minskning av statliga stöd och omdirigering av stödet till övergripande mål samt välkomna kommissionens avsikt att fortsätta att förenkla och modernisera systemen för statligt stöd, med inriktning på det stöd som har mest snedvridande effekter,
 - uppmana rådet (konkurrenskraft) att när det gäller tjänster i allmänhetens intresse fatta de beslut i procedurfrågor som behövs för det framtida arbetet i syfte att trygga utbud och finansiering av dessa tjänster och se till att bestämmelserna om offentliga tjänster överensstämmer med EU:s bestämmelser om statligt stöd och att tillämpningen av dessa stöd och dessa bestämmelser inte äventyrar tillhandahållandet av offentliga tjänster och likaså att medlemsstaternas finansieringsbestämmelser inte snedvrider marknaden för tjänster som kan upphandlas; bekräfta slutsatserna från Europeiska rådet i Barcelona i denna fråga, och uppmana rådet att granska kommissionens kommande grönbok med anledning av en begäran från Europeiska rådet i Barcelona om ett förslag till ett ramdirektiv,

- uppmana kommissionen att fullborda arbetet med tjänstestrategin och noterar kommissionens avsikt att före slutet av 2003 lägga fram förslag till en rad åtgärder som är utformade för att undanröja hindren för tillhandahållande av tjänster över gränserna samtidigt som kraven på konsumentskydd beaktas; medlemsstaterna bör likväl öka sina insatser för att undanröja befintliga hinder,
- noterar att en aktiv konkurrenspolitik är väsentlig för att den inre marknaden skall fungera effektivt; detta bör föras framåt genom det slutliga antagandet av den föreslagna reformen av ordningen för fusioner före Europeiska rådets vårmöte 2004; det nya direktivet om uppköp bör antas så snart som möjligt; paketet om offentlig upphandling bör antas senast i juli 2003,
- uppmana till en konsumentpolitik som sätter ökad makt för konsumenter i centrum på en konkurrenskraftig inre marknad och på lämpligt sätt följer upp grönboken om konsumentskydd, och leder vidare i riktning mot en faktisk inre kreditmarknad genom konsumentkreditdirektivet,
- begära att skattepaketet slutligt antas och att fortsatta ansträngningar görs för att komma till rätta med orättvis skattekonkurrens och för att avlägsna de hinder för den inre marknaden som skapats genom skattesystemet.

*Sektorie*llt

27. Genom att slutföra de reformer som Europeiska rådet redan enats om kommer nya arbetstillfällen, investeringar och tjänster med högre kvalitet att skapas.
28. Europeiska rådet har när det gäller energi enats om att
 - uppmana till ett snabbt, slutligt antagande och faktiskt genomförande av direktiven och förordningen om den inre marknaden för el och gas, i enlighet med slutsatserna från Barcelona,
 - enträget uppmana rådet att enas om kvarstående finansieringsbestämmelser och utarbeta åtgärder för att förstärka energiinfrastrukturer och energinät i enlighet med slutsatserna från Barcelona,
 - betona vikten av att snabbt nå ett en överenskommelse om förslag till förstärkt samarbete i fråga om förvaltning av gas- och oljelager i EU,
 - uppmana medlemsstaterna att fastställa lämpliga ramvillkor för att uppmuntra privata investeringar i energiinfrastruktur,
 - notera kommissionens avsikt att lägga fram en rapport om vilka effekter instrumenten om handel med utsläppsrätter har på andra instrument inom energisektorn.

29. Europeiska rådet har i fråga om transporter enats om att
- uppmana rådet (transport), att snabbt nå en slutlig överenskommelse om det andra järnvägspaketet, och att snabbt anta paketet om det gemensamma europeiska luftrummet och hamntjänster,
 - enträget uppmana rådet att påskynda arbetet med att ge kommissionen mandat till att förhandla om ett avtal om fritt luftrum ("open skies") med Förenta staterna,
 - begära ett fullständigt och snabbt genomförande av slutsatserna från Barcelona när det gäller Galileo och vidta ytterligare åtgärder för att befästa det arbete som redan utförts med att bilda det gemensamma företaget i syfte att föra projektet vidare genom valet av koncessionsinnehavare och säkerställa de nödvändiga frekvenstilldelningarna samt uppmana till en snabb lösning i fråga om uppdelningen av budgetbidragen inom Europeiska rymdorganisationen,
30. Europeiska rådet har när det gäller de europeiska näten enats om att
- uppmana rådet, mot bakgrund av slutsatserna från Europeiska rådet i Barcelona och som en följd av rapporten från van Miert-gruppen på hög nivå, att fastställa de villkor och riktlinjer som behövs för "anslutbarhet", i synnerhet med tanke på utvidgningen, för att bättre utnyttja och förbättra den befintliga infrastrukturen samtidigt som (under nästa programperiod) felande länkar slutförs och flaskhalsar avlägsnas i regioner som Alperna, Pyrenéerna, Centralmassivet och Östersjön, särskilt sådana med anknytning till gränsöverskridande naturhinder, samt uppmuntra investeringar i grundläggande infrastruktur genom tillgängliga finansieringsinstrument från EU och gemensamma offentlig-privata initiativ,
 - uppmana kommissionen, EIB och andra internationella finansinstitutioner att undersöka tänkbara initiativ till stöd för större infrastrukturprojekt inom transport, energi och telekommunikationer i Sydosteuropa och i synnerhet i länderna på västra Balkan i samarbete med alla berörda länder.
31. Europeiska rådet har när det gäller finansiella tjänster enats om att
- uppmana rådet att snabbt slutföra handlingsplanen för finansiella tjänster; detta kommer att kräva ett korrekt och effektivt genomförande av befintliga direktiv, antagande senast i slutet av 2003 av direktiven om pensioner och prospekt och senast i april 2004 av direktiven om investeringstjänster och insyn,
 - uppmana rådet och kommissionen att sträva efter att minska hindren för upprättandet av en verklig europeisk riskkapitalmarknad som kan ge stöd åt företagarganda, och bland annat granska hinder för institutionella investerare (pensionsfonder) mot att göra investeringar på riskkapitalmarknaderna.

Att bygga upp den kunskapsbaserade ekonomin

32. Den ekonomiska tillväxten i Europa på medellång sikt är beroende av att nya tillväxtkällor utnyttjas. Effektiva och ökade offentliga och privata investeringar på alla kunskapsområden är en nyckelfaktor för att skapa den kompetenta arbetskraft och den innovation som behövs för att stödja konkurrenskraften. Drivkraften bakom det europeiska området för forskningsverksamhet och informationssamhället bör bibehållas.
33. Mot denna bakgrund uppmanar Europeiska rådet enträget medlemsstaterna att vidta konkreta åtgärder på grundval av kommissionens kommande handlingsplan för FoU, att främja ökade investeringar från näringslivet inom FoU och innovation för att närma sig det mål på 3 % av BNP som fastställdes i Barcelona.
34. Europeiska rådet uppmanar till förstärkning av det europeiska området för forskningsverksamhet till gagn för samtliga i det utvidgade EU genom att
- tillämpa den öppna samordningsmetoden för att stödja forsknings- och innovationspolitiken för sådana åtgärder som syftar till att nå målet på 3 % av BNP i investeringar i FoU eller utveckling av mänskliga resurser inom vetenskap och teknik, och genom att upprätta en mekanism för bedömning av de framsteg som gjorts och för utvärdering av dess effektivitet,
 - inrätta europeiska teknikplattformar för att föra samman tekniskt kunnande, industri, lagstiftare, och finansinstitut för att utveckla en strategisk plan för ledande teknik på områden som växtgenomik och övergång till väte som bränsle,
 - fullt ut dra fördel av sjätte ramprogrammets och de nationella programmets potential som stöd för det europeiska området för forskningsverksamhet och innovation, med särskild uppmärksamhet på samarbetet med europeiska mellanstatliga forskningsorganisationer och verksamheter för att öka de små och medelstora företagens deltagande i forskning och innovation,
 - notera grönboken om rymden för att närma sig en sann europeisk rymdpolitik och anta en ram för en gemensam rymdstrategi för EG/ESA senast i slutet av 2003,
 - medlemsstaterna och kommissionen aktivt fullföljer den överenskomna färdplanen om bioteknik och snabbt slutför och genomför nödvändig lagstiftning,
 - förstärka banden mellan forskning och näringsliv och utveckla utnyttjandet av resultaten från FoTU samt främja skapandet av avknopningsbolag och rörlighet för forskare samt uppmana näringslivet att inrätta ett forum på hög nivå för att utveckla sådana band,
 - verka för bättre förståelse för vetenskapen i samhället.

35. Europeiska rådet erkänner den roll som försvars- och säkerhetsrelaterad FoU skulle kunna spela för att främja spetsteknologi och därigenom stimulera innovation och konkurrenskraft, välkomnar kommissionens meddelande "Mot en politik för försvarsutrustning inom EU", uppmanar rådet att analysera vilken roll försvarsrelaterad FoU för offentlig upphandling spelar inom den samlade FoU-verksamheten i unionen, samt undersöka om rådet eventuellt skall inrätta ett mellanstatligt organ för utveckling och anskaffning av försvarsresurser.
36. Europeiska rådet erkänner vikten av innovation när nya produkter, tjänster och affärsmetoder utvecklas; uppmanar medlemsstaterna och kommissionen att vidta ytterligare åtgärder för att skapa förhållanden som leder till förnyelse inom näringslivet, i synnerhet genom att sammanföra experter inom forskning, finanser och näringsliv; och kräver att en ram med gemensamma mål för förstärkning av innovation inom EU inrättas, inklusive en mekanism för bedömning av gjorda framsteg.
37. Europeiska rådet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att förbättra utnyttjandet av immateriella rättigheter genom att vidta åtgärder mot den förfalskning och pirattillverkning som motverkar utvecklingen av en marknad för digitala varor och tjänster samt att skydda patent på datorrelaterade uppfinningar. Europeiska rådet uttrycker sin tillfredsställelse med den gemensamma politiska strategi när det gäller gemenskapspatent som antogs av rådet tidigare i denna månad, och uppmanar rådet att snabbt slutföra arbetet med detta.
38. Elektronisk kommunikation är en kraftfull motor för tillväxt, konkurrenskraft och arbetstillfällen i Europeiska unionen, och åtgärder måste vidtas nu för att befästa denna styrka och bidra till att Lissabonmålen uppnås. Vi behöver förstärka den kraft som ligger i informationssamhället och framför allt koncentrera oss på de nätverk och tjänster som behövs i en kunskapsekonomi. I linje med den bedömning som kommissionen nyligen gjorde av telekommunikationssektorn och unionens handlingsplan eEurope 2005 krävs därför
- ett verkningsfullt och konsekvent genomförande av det nya regelverket för elektronisk kommunikation i god tid och senast i juli 2003,
 - främjandet av e-integration och avlägsnande av tekniska, rättsliga och andra hinder för funktionshindrade personer att verkligen delta i den kunskapsbaserade ekonomin och det kunskapsbaserade samhället; det är nödvändigt att utbyta erfarenheter och bästa metoder vid utveckling av bredbandsnät och tjänster inom områdena e-förvaltning, e-hälsa, e-lärande och e-affärer,
 - antagande av direktivet om vidareutnyttjande av handlingar från den offentliga sektorn och inrättande av ett europeiskt organ för nät- och informationssäkerhet senast i slutet av 2003,
 - när så är lämpligt, behandling av nya frågor som dyker upp i samband med utvecklingen av mobilkommunikationssystem av tredje generationen, till exempel samarbete vid utvecklingen av 3G-tillämpningar och 3G-tjänster och behovet av öppenhet vad gäller åtagandena om utbyggnad samt försök att finna möjligheter till enhetliga system, bland annat tidsfrister för utbyggnad och radiospektrumallokering. Europeiska rådet noterar härvid kommissionens avsikt att klargöra frågorna om delad nätinfrastuktur,

- påskyndad spridning av bredbandsförbindelser; Europeiska rådet uppmanar härvid medlemsstaterna att ta fram nationella strategier för bredband/höghastighetsinternet före utgången av 2003 och att sikta till att andelen höghastighetsanslutningar till Internet har ökat väsentligt senast 2005,
 - riktlinjer med kriterier och regler för införande av strukturfonder som överensstämmer med den befintliga förordningen om strukturfonderna till stöd för sektorn för elektronisk kommunikation, i synnerhet för bredband, särskilt i landsbygdsområden och avlägset liggande och geografiskt isolerade områden med låg befolkningstäthet; Europeiska rådet uppmanar härvid kommissionen att lägga fram sådana riktlinjer vid halvårsskiftet 2003,
 - när så är lämpligt, stöd till nationella forskningsinitiativ och samordnade nationella insatser, till exempel av Eureka-modell, så att privat forskning och utveckling på området elektronisk kommunikation stimuleras och stöds,
 - att kommissionen rapporterar om utvecklingen inom telekommunikationssektorn i god tid före Europeiska rådets vårmöte 2004.
39. Europeiska rådet välkomnar Europeiska investeringsbankens nya initiativ Innovation 2010 med en vägledande utlåningsram på 20 miljarder euro för perioden 2003–2006, vilket stöder målen från Lissabon och Barcelona genom ökad lånefinansiering för innovation, FoU och utbildning samt för utveckling och spridning av kommunikations- och informationsteknik.
40. Investeringar i humankapitalet är en förutsättning för ökad europeisk konkurrenskraft, hög tillväxt och sysselsättning och för övergången till en kunskapsbaserad ekonomi. Europeiska rådet uppmanar i detta sammanhang till att
- det tioåriga programmet om målen för utbildningssystemen genomförs, och det därigenom visas hur utbildning bidrar till ekonomisk tillväxt, bland annat genom användning av riktmärken för att fastställa de bästa metoderna och säkerställa en effektiv och verkningsfull investering i mänskliga resurser,
 - arbetet inom områdena för yrkesutbildning och högre utbildning fortsätts, och att rörlighet och ökade möjligheter inom unionen stimuleras genom att främja öppenhet, erkännande och kvalitetssäkring när det gäller kvalifikationer,
 - grundläggande färdigheter, språkkunskaper, grundläggande datakunskap och livslångt lärande betonas i utbildningsprogrammen samt att programmen eLearning och Erasmus-World antas före utgången av juni månad 2003,
 - rådet (utbildning) behandlar utbildningen i ett brett perspektiv med beaktande av dess kulturella aspekter och undersöker hur detta perspektiv, med full respekt för subsidiariteten, kan främjas i ett europeiskt sammanhang, samt att det lägger fram en rapport för Europeiska rådet våren 2005.

C. Modernisering av den europeiska sociala modellen*Fler och bättre arbetstillfällen för alla*

41. Enligt Lissabonstrategin är det väsentligt att sysselsättningssituationen förbättras. Fler och bättre arbetstillfällen bidrar både till ekonomisk tillväxt och till att minska risken för utslagning. Det nya treårsperspektivet i de riktlinjer för sysselsättningen som skall antas vid Europeiska rådet i juni bör bilda utgångspunkt för en förenklad och effektivare sysselsättningsstrategi. Det finns därutöver ett akut behov av att takten i reformeringen av de nationella arbetsmarknaderna påskyndas genom att man identifierar vilka åtgärder som kan få en snabb positiv effekt på sysselsättningsnivåer och tillväxt.
42. Europeiska rådet kan på denna grundval
- godkänna rådets (sysselsättning) huvudpunkter om den europeiska sysselsättningsstrategins framtid, samt de övergripande mål som ingår i dessa: full sysselsättning genom högre sysselsättningsgrad, kvalitet och produktivitet i arbetet, sammanhållning och en arbetsmarknad som är öppen för alla, vilka är inbördes förbundna och ömsesidigt stödjande,
 - bekräfta att sysselsättningsstrategin har huvudrollen vid genomförandet av Lissabonstrategins sysselsättnings- och arbetsmarknads mål och erkänna att den tveklöst har bidragit till de senaste årens framsteg,
 - ställa krav på att det nya treårsperspektivet i riktlinjerna för sysselsättningen lägger en stabil grund för en förenklad och mer effektiv sysselsättningsstrategi samt att dessa riktlinjer och de allmänna riktlinjerna för den ekonomiska politiken fungerar på ett enhetligt sätt: riktlinjerna bör vara få, resultatriktade och ge medlemsstaterna möjlighet att utforma lämpliga åtgärder med beaktande av nationella traditioner och praxis samt stödjas genom lämpliga mål,
 - ställa krav på att riktlinjerna för sysselsättningen behandlar följande frågor: aktiva och förebyggande åtgärder för arbetslösa och icke-verksamma, arbetets lönsamhet, ökat arbetskraftsutbud och arbetsmarknadsdeltagande, företaggaranda, förändringar och anpassningsförmåga, utveckling av humankapitalet och livslånga lärande, jämställdhet, integration och diskriminering på arbetsmarknaden samt regionala sysselsättningskillnader, varvid det skall tas hänsyn till att även omvandlingen av odeclarerat arbete till reguljär sysselsättning är en huvudfråga i sysselsättningsstrategin som bör tas upp samtidigt med invandringens inverkan på arbetsmarknaderna.

43. Det uppmanar enträget medlemsstaterna att bibehålla takten i reformeringen av de nationella arbetsmarknaderna genom att inrikta sig på följande:
- Reformen av skatte- och bidragssystemen och samspelet mellan dessa, så att de främjar deltagande i arbetslivet och motverkar fattigdoms- och arbetslöshetsfällor samt ökar efterfrågan på arbetskraft och deltagande i arbetslivet, i synnerhet när det gäller personer med låga inkomstförväntningar.
 - Förbättringar av lönebildningssystemen, så att de tar hänsyn till förhållandet mellan löneutveckling, prisstabilitet, produktivitet, utbildningsnivå och arbetsmarknadsvillkor, samt en modernisering av arbetsmarknadslagstiftningen som tar hänsyn till behovet av såväl flexibilitet som trygghet, bl.a. genom att alltför restriktiva regler som hämmar dynamiken på arbetsmarknaden mildras samtidigt som den roll som arbetsmarknadens parter har enligt nationell praxis respekteras.
 - Ökad effektivitet inom de aktiva arbetsmarknadsprogrammen genom bättre uppföljning och övervakning. Förbättring av arbetskraftens rörlighet inom yrken, sektorer, regioner och över gränserna, till exempel genom en ökad grad av öppenhet och erkännande yrkesutbildningssystem emellan.
 - Ökat arbetskraftsutbud bland framför allt äldre, kvinnor, invandrare och ungdomar. Uppmuntran av ett aktivt åldrande genom att incitament till förtida pensionering motverkas, samt att hinder och negativa incitament för kvinnors deltagande på arbetsmarknaden undanröjs, bland annat genom utökade möjligheter till barntillsyn.
44. Europeiska rådet anmodar kommissionen att inrätta en europeisk specialgrupp för sysselsättningsfrågor, under Wim Koks ledning, som skall ägna sig åt en ingående granskning av de viktigaste sysselsättningsrelaterade utmaningarna och identifiera de praktiska reformåtgärder som mest direkt och omedelbart kan inverka på medlemsstaternas möjlighet att genomföra den reviderade europeiska sysselsättningsstrategin och nå dess mål och syften. Specialgruppen bör inrättas utan att fördragets bestämmelser om sysselsättningen åsidosätts. Den bör vara sammansatt av ett begränsat antal högt kvalificerade experter som skall kunna företräda åsikterna hos alla parter på arbetsmarknaden. Gruppen bör avge rapport till kommissionen innan kommissionen och rådet (sysselsättning) lägger fram sin gemensamma rapport för Europeiska rådet vid dess vårmöte 2004. Dess rapport bör offentliggöras.
45. Europeiska rådet välkomnar också kommissionens avsikt att lägga fram ett meddelande om samspelet mellan invandring, lagliga invandrades integrering i EU-samhällena och sysselsättningen. På grund av bristen på utbildad arbetskraft, och pågående och förväntade demografiska förändringar i EU krävs ett nytt grepp i invandringsfrågorna. En smidig integrering av nuvarande och nya lagliga invandrare kan härvidlag spela en nyckelroll. Europeiska rådet kommer att återkomma till denna fråga vid mötet i Thessaloniki i juni 2003.

46. Europeiska rådet välkomnar inrättandet av ett socialt trepartstoppmöte för tillväxt och sysselsättning. Vid det första toppmötet, som föregick detta möte i Europeiska rådet, framhövdes den viktiga insats som arbetsmarknadsparterna genom sitt nyligen godkända gemensamma fleråriga arbetsprogram kan göra för den europeiska sysselsättningsstrategin och Lissabonmålen.
47. Europeiska rådet
- välkomnar också stärkandet av genomförandet, samordningen och uppföljningen av jämställdhet och integrering av ett jämställdhetsperspektiv i Europeiska unionen; uppmanar, för att kunna följa framstegen, kommissionen att i samarbete med medlemsstaterna utarbeta en årlig rapport till Europeiska rådets vårmöte om utvecklingen mot ökad jämställdhet och riktlinjerna för integrering av ett jämställdhetsperspektiv inom olika politikområden,
 - begär att takten i handlingsplanen om färdigheter och rörlighet skall behållas, bland annat genom att en politisk överenskommelse uppnås senast i slutet av 2003 om direktivet om ömsesidigt erkännande av yrkeskvalifikationer och genom att nödvändiga beslut fattas för att se till att ett europeiskt sjukförsäkringskort kan börja användas från och med sommaren 2004,
 - begär en översyn av de pågående satsningarna för att förbättra kvaliteten i arbetet och välkomnar kommissionens avsikt att utarbeta en rapport om kvaliteten i arbetet före utgången av 2003. Europeiska rådet begär att en överenskommelse om arbetskraft som hyrs ut av bemanningsföretag uppnås senast i december 2003.

Solidaritet och social sammanhållning

48. Unionen har åtagit sig att främja en hög nivå av social sammanhållning som grundar sig på principer om solidaritet och social integrering. För att säkerställa att dessa är lämpliga och långsiktigt hållbara, särskilt med en åldrande befolkning, måste de ansträngningar som medlemsstaterna redan gjort för att modernisera systemen för socialt skydd intensifieras. Det krävs ett ömsesidigt starkt samspel mellan sysselsättningspolitiken och politiken för socialt skydd. Kampen mot social utslagning kräver, utöver sysselsättningspolitik, att detta mål integreras i olika politikområden, med erkännande av att detta först och främst är ett ansvar för medlemsstaterna och deras regionala och lokala myndigheter.
49. Europeiska rådet
- välkomnar därför rådets och kommissionens gemensamma rapport om tillräckliga och hållbara pensioner och dess inriktning på behovet av finansiell hållbarhet för att säkerställa tillräckliga pensioner i en tid med åldrande befolkning och uppmanar medlemsstaterna att se till att ytterligare reformer i pensionssystemen genomförs, bland annat ökad anställning av äldre personer,

- uppmanar till att den öppna samordningsmetoden tillämpas även i fortsättningen vad gäller pensioner och begär en genomgång 2006 av de framsteg som gjorts, däribland även i de nya medlemsstaterna, och att samverka mellan Kommittén för socialt skydd och Kommittén för ekonomisk politik även i fortsättningen sker; det finns ett klart behov av att indikatorerna på pensionssystemens lämplighet, finansiella hållbarhet och modernisering vidareutvecklas,
 - uppmanar rådet och kommissionen att bibehålla takten i samarbetet genom att göra särskilda utredningar om de utmaningar som är gemensamma för pensionssystemen,
 - välkomnar rådets och kommissionens gemensamma rapport om hälsovård och långtidsvård för äldre och intensifieringen av det samarbetsinriktade utbytet av erfarenheter i denna fråga på grundval av kommande förslag som kommissionen bör lägga fram senast hösten 2003,
 - uppmanar rådet att eftersträva en ytterligare förbättring och förenkling av gemenskapens bestämmelser i fråga om problem som drabbar den sociala tryggheten i och med europeiska medborgares rörlighet över gränserna genom att moderniseringen av förordning 1408/71 påskyndas i enlighet med den tidtabell som fastställdes vid Europeiska rådets möte i Barcelona.
50. Europeiska rådet anmodar kommissionen att i tid inför Europeiska rådets vårmöte 2004 rapportera om förbättringen av de övergripande ramarna för den politik som rör socialt skydd genom att de faktiska incitamenten betonats starkare (t.ex. bidragssystem, att förena familjeliv och arbetsliv, åtgärder för äldre) och att fastställa de bästa metoderna.
51. Europeiska rådet anmodar även kommissionen att rapportera om huruvida det är tillrådligt att förenkla och rationalisera de olika insatserna för socialt skydd inom enhetliga ramar genom den öppna samordningsmetoden. I rapporten bör klargöras på vilket sätt dessa mål skall kunna uppnås senast 2006 samtidigt som subsidiariteten och den nationella behörigheten att organisera och finansiera det sociala skyddet respekteras fullt ut.
52. Europeiska rådet anmodar medlemsstaterna att i de nya nationella handlingsplaner som de skall lägga fram senast i juli 2003, sätta upp lämpliga nationella mål för att senast 2010 i betydande grad ha minskat antalet personer som riskerar fattigdom och social utslagning. Det ser fram emot den andra omgången av nationella handlingsplaner för social integrering och den gemensamma rapporten om integrering före Europeiska rådets vårmöte 2004 samt framhäver betydelsen av att goda metoder utbyts på området social integrering och av att arbetet inriktas på att bistå underrepresenterade och missgynnade grupper, även invandrare, samt främja socialt ansvarstagande. Särskilda insatser bör göras under Europeiska handikappåret för att se till att människor med funktionshinder bättre integreras i samhället och på arbetsmarknaden.

D. Garantera genomförandet av den miljömässiga dimensionen av hållbar utveckling*Att vända ohållbara tendenser*

53. Den ekonomiska och sociala utvecklingen kommer inte att vara hållbar på lång sikt, om det inte vidtas åtgärder för att stävja miljöpåfrestningarna och bevara naturtillgångarna inom ramen för den övergripande strategi för hållbar utveckling som lades fram i Göteborg. Detta måste omfatta åtgärder som syftar till att bryta sambandet mellan miljöförstöring och resursanvändning som härrör från ekonomisk tillväxt. Trots vissa framsteg har de oroväckande tendenser som kunde konstateras när strategin inleddes inte vänts, och det behövs därför nya impulser.
54. Europeiska rådet
- uppmanar därför medlemsstaterna att finna möjligheter att snabbare uppnå de mål som fastställs i Kyotoprotokollet, inklusive minskade utsläpp av växthusgaser, ökad andel förnybar energi, med det vägledande EU-målet att förnybara energikällor skall stå för 12 % av primärenergibehovet och 22 % av elkraftsbehovet senast 2010, ökad energieffektivitet, varvid rådet (miljö) uppmanas att undersöka hur vägledande mål kan sättas på ett kostnadseffektivt sätt som medför ett minimum av snedvridande effekter, samt att uppnå en slutlig överenskommelse om direktivet om handel med utsläppsrätter,
 - uppmanar rådet (miljö) att före Europeiska rådets möte i Thessaloniki anta programmet "Intelligent energi för Europa" och välkomnar att en överenskommelse har uppnåtts om direktivet om främjande av biodrivmedel med godkännande av uppställandet av nationella vägledande mål som överensstämmer med referensvärdet 5,7 % för användning av biodrivmedel senast 2010, och välkomnar kommissionens avsikt att mot bakgrund av sitt kommande meddelande, lägga fram förslag om en gemenskapsram för prissättning av transportinfrastrukturen, och ett förslag till eurovinjett senast i juni 2003,
 - välkomnar, med förbehåll för Europaparlamentets yttrande, finansministrarnas överenskommelse om energibeskattnings på grundval av ordförandeskapets kompromissförslag ändrat vid Ekofinmötet den 19 mars,
 - uppmanar enträget Ekofinrådet att uppmantra till att subventioner som har en påtaglig negativ inverkan på miljön och som inte är förenliga med hållbar utveckling reformeras,
 - uppmanar rådet att påskynda arbetet för att nå fram till en mer ansvarsfull förvaltning av naturresurserna, inklusive insatser för att uppnå målen för 2010 avseende den biologiska mångfalden och för 2015 avseende fiskbestånden. Det uppmanar även till att den nya europeiska kemikalielagstiftning som beslutades i Göteborg snabbt tas fram och genomförs.

55. Tekniken spelar också en viktig roll i arbetet för att uppnå Lissabonstrategins hållbarhetsmål. Europeiska rådet noterar kommissionens avsikt att före utgången av 2003 fullborda handlingsplanen för miljöteknik så att hindren för utveckling och användning av miljövänlig teknik avlägsnas. Det noterar den betydelse sådan teknik har för att uppfylla de dubbla målen avseende miljö och konkurrenskraft och begär
- att tonvikt läggs på att i partnerskap med industrin ta fram nya fordonsbränslen och ny fordonsteknik, vilket är ett av de viktigaste medlen för en utveckling i riktning mot ett hållbart transportsystem, där EU fullt ut bidrar till utvecklingen av internationella standarder för nya fordonsbränslen och ny fordonsteknik med tillhörande infrastruktur, för att sörja för att vår industri kan konkurrera effektivt på denna växande marknad,
 - att EU granskar sin strategi i fråga om forskning och utveckling för att se till att miljöinnovationer och nya banbrytande innovationer, t.ex. bränsleceller, behandlas med förtur och att alla synergieffekter utnyttjas till fullo,
 - att kommissionen rapporterar om hur EHIP- och Life-programmen och sjätte ramprogrammet kan göras effektivare när det gäller utvecklingen av ny miljöteknik, bland annat nya fordonsbränslen och ny fordonsteknik, och vid kommersialiseringen av sådan teknik.

Sjösäkerhet

56. Efter tankfartyget Prestiges förlisning uttrycker Europeiska rådet på nytt sin solidaritet med de länder, regioner och folk som är drabbade. Som en uppföljning av de åtgärder som meddelades vid rådets möte i december begär Europeiska rådet att
- man snabbt skall genomföra de åtgärder som antogs av rådet och parlamentet efter Erika-olyckan (skärpta kontroller i hamnarna, förbättrad tillsyn av klassificeringssällskapen, utseende av nödhavnar, inrättande av övervaknings- och informationssystem för sjötrafik i EU:s farvatten),
 - rådet, kommissionen och medlemsstaterna skyndsamt granskar och genomför de övriga åtgärder i samband med Prestige-katastrofen på grundval av kommissionens meddelande,
 - rådet (transport) den 27 mars uppnår enighet om kommissionens förslag om att begränsa transporten av tung eldningsolja med tankfartyg med enkelskrov och påskynda tidsplanen för förbud mot sådana tankfartyg, och samtliga medlemsstater och kommissionen under samordnade former verkar för att liknande bestämmelser snarast införs över hela världen genom en ändring av MARPOL-konventionen,
 - stöd för det arbete som pågår inom Internationella sjöfartsorganisationen för att ta fram en flaggstatskod och en obligatorisk modell för tillsyn som säkerställer att flaggstaterna uppfyller sina skyldigheter enligt de internationella konventionerna,

- ett system för påföljder, inklusive straffrättsliga påföljder för föroreningsbrott, antas på lämplig rättslig grund före utgången av 2003 på förslag från kommissionen,
- kommissionen, undersöker alla tänkbara åtgärder för att garantera effektiv mobilisering av den utrustning för bekämpning av föroreningar (inklusive saneringsfartyg) som behövs för att bistå en medlemsstat som står inför ett föroreningsproblem,
- ökat ansvar för sjötransportörer genom ändring av de relevanta bestämmelserna i ansvarighetskonventionen,
- medlemsstaterna, när det gäller ersättning till offren för föroreningar, bland annat för miljöskador, i samband med nästa diplomatkonferens i maj inom Internationella sjöfartsorganisationen (IMO) skall fortsätta att verka för en höjning av taket för ersättning till 1 miljard euro eller, om detta inte kan uppnås inom ramen för IMO, arbeta med det befintliga förslaget till förordning om inrättande av en särskild europeisk fond på 1 miljard euro, så att fonden kan inrättas före årets utgång, i största möjliga utsträckning med privat finansiering,
- medlemsstaterna skall undersöka möjligheterna att inom ramen för FN:s havsrättskonvention ge kuststaterna ett bättre skydd; i avvaktan på resultatet av detta arbete förbättra samordningen både mellan unionen och IMO och med grannstaterna, inklusive Ryssland, för att finna vägar och medel att i enlighet med internationell rätt uppnå ett tillfredsställande skydd, bland annat genom att särskilt känsliga områden fastställs; samarbetet med grannstaterna för att garantera säkra oljetransporter under svåra isförhållanden bör också förbättras.

Strategier och instrument för att garantera genomförandet

57. För att samtliga reformer som föreslogs i Göteborg skall kunna genomföras är det synnerligen angeläget att EU-institutionerna och medlemsstaterna vidtar åtgärder för att öka effektiviteten och samstämmigheten i nuvarande processer, strategier och instrument. Detta kan underlättas genom förstärkning av Cardiffprocessen om integrering av miljöhänsyn i sektorspolitiken och utveckling av övergripande och sektorspecifika mål för att bryta samband, samt genom att de miljörelaterade strukturella indikatorerna förbättras, framstegen övervakas och de bästa metoderna identifieras.
58. Europeiska rådet noterar kommissionens avsikt att
- genomföra en årlig inventering av Cardiffprocessen för integrering av miljöhänsyn och en regelbunden översyn av miljöpolitiken samt att rapportera i så god tid om resultaten av dessa att de från och med 2004 kan beaktas av kommissionen vid utarbetandet av dess vårrapporter,

- med rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser) som allmän samordnare uppdatera och från och med 2004 i god tid inför Europeiska rådets årliga vårmöte se över den gällande "färdplanen för uppföljning av slutsatserna från Göteborg"; rådet bör använda denna som ett praktiskt och dynamiskt genomförandeinstrument som ger en klar överblick över föresatser, mål och vars och ens ansvarsområden.
59. De rättsliga ramar som stöder Lissabonstrategins miljömål måste vidareutvecklas. Europeiska rådet begär att en överenskommelse om möjligt uppnås senast i april 2004 om direktivet om miljöansvar som utgör ett konkret medel för tillämpning av principen om att förorenaren skall betala. Det uppmanar medlemsstaterna att utan dröjsmål ratificera och genomföra Århuskonventionen, och rådet att senast i mitten av 2004 anta förslag till ett direktiv om möjligheten att få sin sak rättsligt prövad och till en rättsakt om hur EU:s institutioner skall följa bestämmelserna inom konventionens samtliga tre pelare.

E. Främjande av hållbar utveckling på global nivå

60. Med tanke på behovet av övergripande samstämmighet mellan interna och externa politikområden understryker Europeiska rådet att unionen aktivt verkar för att behålla sin ledande roll när det gäller att främja den hållbara utvecklingen på global nivå genom att i konkreta åtgärder omsätta de politiska ambitioner som man enats om i Johannesburg, Doha och Monterrey i linje med nedanstående:
- Att sörja för en effektiv uppföljning av de nya mål och föresatser som man enats om i Johannesburg avseende vatten och sanitet, skydd av den marina miljön, uttömda fiskbestånd, kemikalier och naturresurser, inklusive skogsbestånd och biologisk mångfald.
 - Att säkerställa en effektiv uppföljning av det åtagande som gjordes i Monterrey om att uppfylla målet på 0,7 % för offentligt bistånd.
 - Att vidta åtgärder för att öka företagens sociala ansvar och miljöansvar både på EU-nivå och internationellt, finna möjligheter för att främja hållbar och rättvis handel, bland annat genom att utveckla stimulansåtgärder för handel med hållbart producerade varor och uppmuntra exportkrediter som är förenliga med hållbar utveckling.
 - Att vidareutveckla och genomföra unionens initiativ "Vatten för liv" och "Energi som bidrar till att utrota fattigdomen och främjar en hållbar utveckling".
 - Att bidra till utvecklingen av regionala strategier för hållbar utveckling som t.ex. bygger på erfarenheten från Europa–Medelhavsprocessen.
 - Att både internationellt och på EU-nivå i god tid utarbeta den tioåriga ram för program för hållbar produktion och konsumtion inom vilka EU bör inta en framträdande roll.
 - Att uppmana övriga parter, särskilt Ryska federationen, att ratificera Kyotoprotokollet, så att det i kan träda i kraft i tid.

- Att stärka den internationella miljöförvaltningen, vilket kan leda till att UNEP utvecklas till ett specialiserat FN-organ med brett grundat mandat i miljöfrågor.

F. Asyl

61. Europeiska rådet noterade brevet från Förenade kungariket om nya metoder för internationellt skydd och uppmanade kommissionen att vidare utforska dessa idéer, särskilt tillsammans med FN:s flyktingkommissariat, och genom rådet lägga fram en rapport vid Europeiska rådets möte i juni 2003.

G. Hur man drar full nytta av ett utvidgat EU genom att genomföra Lissabonmålen

62. Utvidgningen ökar potentialen för ekonomisk tillväxt. När vi skördar frukterna av en Europeisk union med 25 medlemmar måste vi bygga på värderingar som är fundamentala för Lissabonprocessen: entreprenörskap, en sund och öppen offentlig förvaltning och en tillväxt- och stabilitetsinriktad ekonomisk politik. Genom att demonstrera den politiska viljan att uppfylla Lissabonmålen förbättrar vi förutsättningarna för den privata sektorn att växa och dra nytta av en utvidgad inre marknad. Detta är också nödvändigt för att stärka förtroendet inom den privata sektorn och bidra till de investeringar som krävs för att binda samman det nya Europa transport- och energimässigt.
63. EU-25 ger också nya möjligheter till utbyte av idéer och främjar därmed forskning och utveckling. Det europeiska området för forskningsverksamhet kommer att utvidgas och vara till nytta för alla. Ett informationssamhälle tillgängligt för alla kommer att binda samman medborgarna i samtliga 25 länder – faktiskt i hela Europa. EU-25 kommer också att vara ännu starkare i sitt globala ledarskap för en hållbar utveckling, med genomförande av åtagandena från Doha, Monterrey och Johannesburg.

* * *

UTVIDGNINGEN – ANSLUTNINGSFÖRDRAGET

64. Med anledning av den framgångsrika avslutningen av anslutningsförhandlingarna med Cypern, Tjeckien, Estland, Ungern, Lettland, Litauen, Malta, Polen, Slovakien och Slovenien i Köpenhamn i december 2002 välkomnar Europeiska rådet den avsevärda ansträngning som alla inblandade parter gjort för att slutföra arbetet på fördraget och anslutningsakten inför undertecknandet i Aten den 16 april 2003. Detta kommer att utgöra en synnerligen viktig händelse och bekräfta både de nuvarande och framtida medlemsstaternas beslutsamhet att gemensamt fullfölja det europeiska projektet. Europeiska rådet understryker därför vikten av att beslut fattas av både parlamentet och rådet i god tid för att säkerställa att den fastställda tidtabellen följs.
65. Det positiva resultatet av den nyligen genomförda folkomröstningen i Malta om anslutningen till Europeiska unionen utgör ett viktigt första steg på vägen mot ett vidgat Europa för fred, demokrati, stabilitet och välbefinnande. Europeiska unionen ger ett erkännande åt det maltesiska folket för dess beslut och uppmanar folken i de övriga anslutningsstaterna att ta tillfället i akt att komma i åtnjutande av fördelarna med ett medlemskap och göra utvidgningen till en realitet från och med den 1 maj 2004.

IRAK

66. I och med den militära konfliktens inledning står vi inför en ny situation. Vår förhoppning är att konflikten får ett slut med så lite lidande och så få förluster av människoliv som möjligt. Våra gemensamma utmaningar är:
67. Beträffande Irak:
- EU förbinder sig att verka för Iraks territoriella integritet, suveränitet, politisk stabilitet och faktisk och fullständig avrustning på hela landets territorium, samt för att det irakiska folkets rättigheter respekteras, inklusive alla människor som tillhör minoriteter.
 - Vi anser att FN måste fortsätta spela en central roll i Irak under och efter den nuvarande krisen. FN-systemet har en unik kapacitet och praktisk erfarenhet av att samordna bistånd i stater efter en konflikt. Säkerhetsrådet bör ge Förenta nationerna ett starkt mandat för detta uppdrag.
 - Vi måste snarast ta itu med de mycket stora humanitära behov som kommer att uppstå på grund av konflikten. EU åtar sig att aktivt delta på detta område i enlighet med fastställda principer. Vi stöder FN:s generalsekreterares förslag att det irakiska folkets humanitära behov fortfarande kan tillgodoses genom programmet "Oil for Food".
 - Vi önskar på ett effektivt sätt bidra till de villkor som tillåter alla irakier att leva i frihet, värdighet och välbefinnande med en representativ regering som lever i fred med sina grannar och som är en aktiv medlem i det internationella samfundet. Rådet uppmanar kommissionen och den höge representanten att undersöka på vilka sätt EU kan hjälpa det irakiska folket att uppnå dessa mål.

68. På den regionala fronten:

- Vi uttrycker solidaritet med och är redo att bistå de länder som står inför problem och risker till följd av konflikten, inklusive eventuella flyktingströmmar. EU kommer aktivt att arbeta för att stödja den regionala stabiliteten.
- Vi manar alla länder i regionen att avstå från handlingar som kan leda till ytterligare instabilitet.
- Länderna i regionen har också ett särskilt ansvar för att förhindra terrorism.
- Vi kommer att fortsätta arbeta aktivt i riktning mot att ingjuta ny kraft i fredsprocessen i Mellanöstern genom omedelbart offentliggörande och genomförande av den färdplan som fick stöd av kvartetten.
- Vi kommer att fördjupa vår dialog och vårt samarbete på alla områden med den arabiska och islamiska världen. Vi hoppas att det snart kommer att vara möjligt att dra nytta av de betydande möjligheter som Barcelonaprocessen erbjuder.

69. På det internationella området:

- Vi upprepar vårt stöd för Förenta nationernas fundamentala roll inom det internationella systemet och för säkerhetsrådets primära ansvar för att upprätthålla internationell fred och stabilitet.
- Vi är fast beslutna att stärka Europeiska unionens kapacitet inom ramen för GUSP och ESFP.
- Vi står fast vid vår övertygelse om att vi behöver stärka det transatlantiska partnerskapet som fortfarande är en grundläggande strategisk prioritet för Europeiska unionen; i detta syfte är en kontinuerlig dialog om de nya regionala och globala utmaningarna nödvändig.
- Vi kommer att fortsätta att bidra till ytterligare stärkande av den internationella koalitionen mot terrorism.
- Vi kommer också att intensifiera arbetet för en övergripande, konsekvent och effektiv multilateral politik i det internationella samfundet för att förebygga spridning av massförstörelsevapen.

70. Ovanstående mål är inbördes sammanflätade och kompletterande. De bör drivas parallellt genom samordnade aktioner med alla huvudaktörer på den internationella arenan. I denna anda är det en absolut nödvändighet att enigheten inom det internationella samfundet återställs.

MELLANÖSTERN

71. Irakkrisen gör att det är desto angelägnare att ta itu med och lösa övriga problem i regionen.
72. Den israelisk-palestinska konflikten först och främst fortsätter att utgöra orsak för stor oro. Båda sidor bör uppträda med största återhållsamhet. Tiden är mogen för förhandlingar, kompromiss och försoning, inte för den onda cirkeln av hat, konfrontation och våld.
73. Vi upprepar vårt fulla stöd till det internationella samfundets vision om två stater som lever sida vid sida i fred och säkerhet på grundval av 1967 års gränser. Alla inblandade delar ett historiskt ansvar för att förverkliga denna vision.
74. Den färdplan som fick kvartettens stöd den 20 december 2002 visar vägen fram emot en slutgiltig, rättvis och övergripande uppgörelse. Den måste offentliggöras och genomföras omedelbart, med parallella framsteg på det säkerhetspolitiska, politiska och ekonomiska området. Vi fortsätter att stå beredda att bistå parterna med att genomföra färdplanen, tillsammans med USA, Ryssland och FN.
75. I denna anda välkomnar vi president Bushs uttalande den 14 mars där han tillkännager sin avsikt att driva färdplanen framåt.
76. Europeiska unionen välkomnar och stöder den pågående debatten inom den palestinska myndigheten och det civila samhället om främjande av långtgående politiska reformer. Utnämningen av en premiärminister som anförtros betydande befogenheter är därvid ett avgörande första steg och kommer att ge en viktig impuls till stöd för fredsprocessen. Europeiska rådet välkomnar president Arafats undertecknande av den lag som skapar premiärministerposten, samt hans beslut att utnämna Mahmoud Abbas på denna post.
77. Unionen kommer att fortsätta sitt åtagande och manar båda sidor att stödja konsekventa ansträngningar för reform och återuppbyggnad av den palestinska myndigheten. Det brådskar med åtgärder för att få slut på den humanitära tragedin på de palestinska territorierna.
78. EU upprepar sin vädjan till Israel att upphäva sin bosättningspolitik. Den är ett hinder för fred på såväl kort som på längre sikt. Israel bör också bidra effektivt till ansträngningar till förmån för palestinska reformer. Alla parter bör sträva efter att få ett slut på våldet.
79. Europeiska unionen har inte sparat på ansträngningarna för att nå fram till fred i Mellanöstern och kommer att fortsätta på samma sätt i framtiden, till nytta för folken i regionen men även för den internationella freden och stabiliteten.

VÄSTRA BALKAN

80. Europeiska rådet fördömde i de starkaste ordalag mordet på den serbiske premiärministern Zoran Djindjic. Det glädde sig åt att nya regeringar utsetts i Serbien och Montenegro. Europeiska rådet gav starkt stöd till den beslutsamhet med vilken Serbiens nye premiärminister, Zoran Zivkovic, på ett kraftfullt sätt vill fortsätta den politik som har förts av Zoran Djindjic, i synnerhet den oförtröttliga kampen mot organiserad brottslighet och korruption, den omfattande demokratiseringen av de statliga strukturerna och det fullständiga samarbetet med den internationella tribunalen för f.d. Jugoslavien (ICTY).
81. Rådet erbjöd därför det nya ledarskapet EU:s fulla stöd i genomförandet av nödvändiga reformer, som kommer att möjliggöra ytterligare närmande till de europeiska strukturerna, och särskilt EU. Rådet uppmanade den höge representanten och kommissionen att inför mötet i rådet (allmänna frågor och yttre förbindelser) lägga fram konkreta förslag i detta syfte. Europeiska rådet ställer sig bakom ett snabbt upptagande av Serbien och Montenegro i Europarådet på grundval av de åtaganden som Europarådet begär.
82. Västra Balkans framtid ligger inom EU. Stark politisk vilja och oförminskade ansträngningar krävs för att säkerställa den. Europeiska unionen lovar att fullständigt stödja ländernas strävanden att befästa demokrati och stabilitet samt att främja ekonomisk utveckling.
83. EU:s övertagande av den polisiära operationen i Bosnien och Hercegovina och den militära operationen i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ger ytterligare konkreta bevis på vårt fullständiga engagemang i området. Rådet välkomnade särskilt beslutet om att EU:s militära operation i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien kommer att inledas den 31 mars 2003 för att åtfölja Nato:s operation "Allied harmony".
84. Europeiska rådet erinrar om de slutsatser som antogs i december 2002 i Köpenhamn och understryker att Västra Balkan fortsätter att stå högt på EU:s dagordning. Toppmötet i Thessaloniki den 21 juni kommer att utgöra ett nytt och viktigt steg mot en ytterligare förstärkning av förbindelserna mellan EU och länderna på Västra Balkan. Europeiska rådet uppmanar i detta perspektiv rådet och kommissionen att undersöka hur och med vilka medel unionens stabiliserings- och anslutningspolitik på detta område, med stöd också av erfarenheterna av utvidgningsprocessen, ytterligare kan förstärkas.

CYPERN

85. Europeiska rådet beklagar att insatserna av Förenta nationernas generalsekreterare för att finna en övergripande lösning av Cypernfrågan inte har lett till något resultat. EU stöder fullt ut att generalsekreteraren fortsätter sitt medlingsuppdrag och förhandlingarna på grundval av sina förslag. Europeiska unionen uppmanar enträget alla berörda parter att göra allt för att uppnå en rättvis, genomförbar och fungerande lösning, samt uppmanar i synnerhet de turkcypriotiska ledarna att ompröva sin ståndpunkt. Europeiska rådet bekräftar det beslut om Cyperns anslutning till EU som fattades i Köpenhamn.

NORDKOREA

86. Europeiska rådet diskuterade kort Nordkorea. Det uppmanade Nordkorea att avstå från varje handling som kan förvärra situationen ytterligare. Det bekräftade åter att hela världssamfundet är djupt oroat över att Nordkorea inte uppfyller sina internationella förpliktelser på kärnvapenområdet och att det är till förfång för landets egna intressen.
87. Europeiska rådet bekräftade åter att det är villigt att bidra till att krisen får en diplomatisk lösning. EU kommer även i fortsättningen att stå i kontakt med huvudaktörerna. Europeiska rådet anmodar rådet att hålla ett särskilt möte om Nordkorea och bjuda in grannländerna, bland annat Japan och Sydkorea, till en diskussion med ministrarna om situationen. Det är redo att undersöka möjligheterna att utöka samarbetet med Nordkorea om den nuvarande krisen kan få en tillfredsställande lösning.

* * *